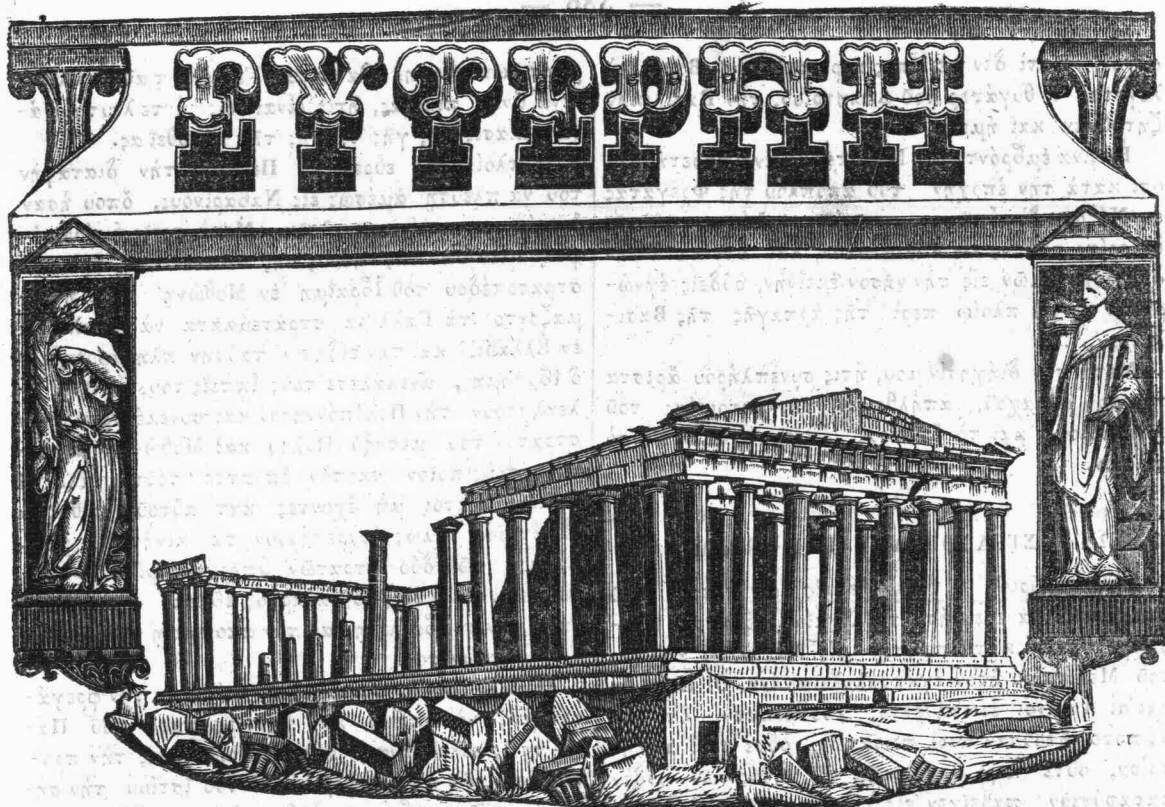

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΜΕ

Φυλλάδ. 17.

ΗΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑΣ.

Τόμος. ΣΤ΄.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, ΤΗΝ 15 ΜΑΙΟΥ 1853.

ΒΑΣΙΛΙΚΗ

ΗΤΟΙ

Η ΚΟΡΗ ΤΗΣ ΧΙΟΥ.

(Συνέχεια ἰδὲ φυλ. 16).

Ὁ μοναχὸς ἐσιώπησεν. Ὁ γέρον ἤκουσε τὴν δι-
ήγησιν ταύτην, ἀναισθητῶν σχεδὸν ἐκ τῆς θλίψεως,
ἐκυλίσθη χαμαὶ, σχίζων τὰ ἐνδύματά του, καὶ μό-
νην προφέρων τὴν λέξιν *Βασιλική!* Τὸ ὄνομα τοῦ-
το, πολλάκις ἐπαναληφθὲν, μ' ἐπανάφερεν ἐντελὸς
εἰς τὴν μνήμην τὴν σκηνὴν τῆς Νάξου.

Ἐγείναν αἱ τελευταῖαι διερωτήσεις τοῦ πλοίαρ-
χου περὶ τοῦ συμβάντος, εἰπόντος, ὅτι διστάχθη
ὑπὸ τοῦ Ναυάρχου νὰ ἐρευνήσῃ τὰς Κυκλάδας, καὶ
ἐνῶ φεύγων ἐπρόφερε· « Ἄγωμεν; ... Ἄς ἐλπίσω-
μεν, ὅτι ἡ Βασιλική... Ἐγὼ δὲν ἐκρατήθην
πλέον, καὶ διακόψας τὸν πλοίαρχον, »

— Μὲ τὴν ἁδειάν σας, πλοίαρχε, ἀλλὰ δι' ὀ-
νομα τοῦ Θεοῦ, τί σημαίνει, σὰς παρακαλῶ, τὸ ὥς
ὄνομα τοῦτο *Βασιλική* νὰ τὸ ἀκούω προφερόμε-
νον παντοῦ ὅπου ὑπάγω.

— Παντοῦ ὅπου ὑπάγεις; ἐπανέλαβεν ὁ πλοί-
αρχος· πιστεύω, ὅτι ὁ δόκιμός μας κοιμᾶται εἰ-
σέτι. Καὶ ποῦ ἄκουσες ἄλλοτε τὸ ὄνομα τοῦτο;

— Εἰς Νάξον, πλοίαρχε, εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τοῦ
Μελιταίου.

Τότε διηγήθην τὸ συμβάν μου, χωρὶς νὰ παρα-
λείψω τίποτε, οὔτε τὰς ἀνοησίας μου. Ἡ ἐξήγη-
σις αὕτη ἐπέπεσεν ὡς κεραυνὸς ἐπὶ τοῦ γηραιοῦ
Δημητρίου, ὅστις μὲ ἤκουεν, ἔχων τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς ἀτενεῖς, τὸ στόμα ἀνεωγμένον. Ὅταν ἔπαυσα
ὁμιλῶν, ἔπεσε χαμαὶ ἀναισθητός· ἔτρεξαν τότε
κλαίοντες καὶ ὀλολύζοντες οἱ ὑπηρέται τοῦ γέ-
ροντος καὶ μετέφερον τὸν κύριόν των εἰς τὸν κοι-
τῶνα του. Ὁ μοναχὸς ἠκολούθησεν αὐτοὺς καὶ ἡ-
μεῖς ἐμεῖνᾶμεν μόνοι.

— ὦ! δυστυχὲς τέκνον, ἐκραύγασεν ὁ πλοί-

αρχος, διατί δὲν μὲ εἶπε; περὶ τούτου; Βασιλικὴ λέγεται ἡ θυγάτηρ τοῦ Δημητρίου, τὴν Βασιλικὴν ζητοῦμεν καὶ ἡμεῖς.

Ἐμείνα ἐμβρόντητος. Μολαταῦτα ἀντιπαρετήρησα ὅτι κατὰ τὴν ἐπαχὴν τοῦ ἀπόπλου τῆς Φρεγάτας ἐκ Νάξου δὲν ὑπῆρχε παντάπασιν λόγος περὶ τῆς ἱστορίας ταύτης· εἰς τὸν στόλον, καὶ ὅτι κατὰ τὴν διακονὴν ἡμῶν εἰς τὴν νῆσον ἐκείνην, οὐδεὶς ἐγνώριζεν ἐν τῇ πλοίῳ περὶ τῆς ἀρπαγῆς τῆς Βασιλικῆς...

Μετὰ τὴν διήγησίν μου, ἥτις συνεπλήρου ἄριστα τὴν τοῦ μοναχοῦ, ἀπῆλθον ἐπὶ τῆς κατοικίας τοῦ Δημητρίου, καὶ τὸ ἔσπερον, ἐπιστρέψαμεν εἰς τὸ πλοῖον.

Γ'.

ΜΟΘΩΝΗ, ΣΓΡΑΤΟΠΕΔΟΝ ΤΟΥ ἸΒΡΑΪΜ ΠΑΣΑ

Τὴν ἐπὶ χεῖρ ἡ Φέρδε-λις ἀπέπλευσε τοῦ Τζεσμέ διὰ νὰ ἐρευνητῇ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος. Προσμερίσθημεν κατὰ πρῶτον εἰς Νάξον. Ἡ καλύβη τοῦ Μελιταίου ἦτον ἐγκυαλισμένη. Οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Λατῖνοι ἐρωτηθέντες, ἐβεβήωντο, ὅτι οὐδέποτε ἤκουσαν περὶ πειρατῶν, οὔτε περὶ Δημητρίου, οὔτε περὶ Βασιλικῆς. Ἡ νῆτός των οὐδὲν καταρύγιον περῖεν εἰς ληστὰς. Δὲν ἐβεβαίοντο ὅμως τὸ αὐτὸ καὶ περὶ τῶν γειτονικῶν νήτων κατοικημένων ὑπὸ κατεργαρέων, καὶ εἰς ταύτας ἔπρεπε νὰ ζητήσωμεν τὴν ἀρπαγὴν κόρη. Εἰς τὸ διάστημα δύο μηνῶν, προθεσμίαν δοθείσαν εἰς τὸν περίπλου μας, τὸ πλοῖον περιέτρεξε τοιοῦτοτρόπως ἀπὸ νήσου εἰς νῆσον, ἐπισκερθεὶς ἀλληλοδιδόχως τὰς ἐρημονήσους καὶ τὰ σπῆλαιά των, τὴν Πάτμον, τὴν Ἀμοργόν, τὴν Σκντορίνην, τὴν Πάρον, Μήκονον, Τήνον, Ἄνδρον, Κέον· καὶ οὐδεὶς οὐδ' αὖτ' αὐτῶν προζένων, τῶν ἀρχῶν, τῶν προκρίτων ἠδυνήθησαν νὰ μᾶς δώσωσιν πληροφορίαν. Ἐκαστος, ἀφοῦ ἔπλεκε τὸν ἑκκινον τῆς ἰδίας νήσου, καὶ τῆς ἐγνώσμενης ὑπολήψεώς της, μᾶς παρέπεμπεν εἰς τὴν γειτονικὴν καταρύγιον οὗσαν τῶν πειρατῶν, κλπ.

Μάταιοι λοιπὸν ἀπέβησαν οἱ κόποι μας πάντες· ἡ πλῆξις, αἱ ἀποτυχίαι ἐγέννησαν κατ' ὀλίγον τὴν ἀμφιβολίαν καὶ τοὺς χλευασμοὺς ἐπὶ τῆς ἱστορίας ταύτης· καὶ περὶ τὸ τέλος τοῦ ἔκπλου ἡ Βασιλικὴ ἐλησημονήθη. Τότε ἡ Φρεγάτα διευθύνθη πρὸς τὴν Ἀττικὴν, ὥστε ἐν ὥρᾳ τεταγμένη νὰ προσωρμίσῃ εἰς Σαλαμίνα, ἣν ὁ ναύαρχος εἶχε προσδιορίσῃ ὡς μέρος, ὅπου ἐμέλλομεν νὰ εὐρωμεν νέας διαταγὰς.

Περὶ Ἀθηνῶν τὸ πᾶν ἐρρέθη. Δὲν θέλω λοιπὸν διηγηθῆ ἐκδρομὴν μᾶς ὀλιγοήμερον εἰς Ἀττικὴν. Μὲ κατέπληξε πρὸ πάντων εἰς τὴν γῆν ταύτην τῆς Ἑλλάδος, ἣν ἐπάτουν κατὰ πρῶτον μετὰ θρησκευτικοῦ ἐνθουσιασμοῦ, μὲ κατέπληξε λέγω ἡ εὐγλωττος ἀντίθεσις τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, τὸ μῆγμα ἐκεῖνο τῶν θλιβερῶν ἰδεῶν, καὶ τῶν ποιητικῶν ἐμπνεύσεων, αἵτινες ἀκαταπαύστως ἀντιπαρτίθονται ὑπὸ οὐρανὸν θανυμάσιον καὶ ἐνώπιον

μνημείων τέχνης ἀθανάτου. Γεννώσι ταῦτα θλίβειν τινὰ ἄνευ πικρίας, ἥτις εἶναι ὡς ἡ τελευταία ἀναθυμίασις τῆς γῆς ταύτης τῆς πολυθείας.

Ὁ πλοίαρχος εὗρεν ἐν Παιραιεὶ τὴν διαταγὴν τοῦ νὰ πλεύσῃ ἀμέσως εἰς Ναβαρίνου, ὅπου ἦσαν ὁ ναύαρχος καὶ τινὰ πλοῖα. Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐφθάσαμεν ὑπὸ τὰς νήσους τῆς Σαπιέντζας, πρὸ τοῦ στρατοπέδου τοῦ Ἰβραῖμη ἐν Μοθώνῃ· τότε ἠτοιμάζοντο τὰ Γαλλικὰ στρατεύματα νὰ σταλῶσιν ἐν Ἑλλάδι, καὶ τὴν εἰδησιν ταύτην πληροφορηθεὶς ὁ Ἰβραῖμης, ἀνεκάλεσε τοὺς ἱππεῖς του, οἵτινες ἐλεηλάτουν τὴν Πελοπόννησον καὶ συνεκέντρου τὸν στρατὸν τοῦ μεταξὺ Πύλου καὶ Μοθώνης. Ἀγνώστον πρὸς ποῖον σκοπὸν ἔπραττε τοῦτο, ἀλλ' οἱ Γάλλοι καίτοι μὴ ἔχοντες κατ' αὐτοῦ πάθος τι ἰδιαιτέρον, ὅμως παρετήρουν τὰ κινήματα τοῦ μεταξὺ τῶν δύο στρατῶν ὑπάρχον φιλικὰ σχέσεις καὶ πολλάκις ὁ ναύαρχος, ἐβλεπε τὸν πᾶσαν ὅπως τὸν συμβουλεύει καὶ τὸν ἀποτρέπει τῶν σκληρῶν μέτρων του.

Πρῶτον τινὰ, ὁ ναύαρχος διέταξε τὴν φρεγάταν μας νὰ ὑπάγῃ καὶ ζητήσῃ παρὰ τοῦ Πασᾶ τρεῖς φιλέλληνας, αἰχμαλωτισθέντας τὴν προτερῆαν. Τὸ πλοῖον φέρον ἐπὶ τοῦ ἰστίου τὴν σημαίαν τοῦ πρεσβυτοῦ, ἦλθε καὶ ἠγκυροβόλησεν ὑπὸ τὸν φρούριον τῆς Μοθώνης· καὶ πολλοὶ ἐξ ἡμῶν συνώδυσαν τὸν πλοίαρχον. Εἶναι δύσκολον νὰ περιγράψω τὴν κατάστασιν τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στρατοπέδου. Πενταχοῦ σύγχυσις, ἀταξία. Εὐρόντες δὲ μεταξὺ τῶν Αἰγυπτίων ἀρχαίους τινὰς συμπατριώτας· μας οἶτινες, ἦλθον καὶ μᾶς ὑπεδέχθησαν, παρεκάλεσαν αὐτοὺς νὰ μᾶς ὁδηγήσωσιν εἰς τὴν πόλιν, ἐνῶ ὁ πλοίαρχος μετέβη εἰς τοῦ Πασᾶ.

Περιήλθομεν ἄπασαν τὴν περιοχὴν τοῦ στρατοπέδου μέχρι τῶν φραγμάτων, ἅτινα ἔκλειον αὐτὸ ἀντικρὺ τοῦ Νεοκάστρου. Ἡ σκηνὴ ἐνὸς μπεῆ, πολυάριθμος στρατιωτῶν φυλακὴ, κανόνια ἐστραμμένα πρὸς τὸ πεδῖον ὑπεράσπιζον τὰς πύλας. Εἰς τὸ ὄριον τοῦτο, τὴν μόνην ἐξοδὸν καὶ εἰσοδὸν τοῦ στρατοπέδου ἐπεκράτει τρομερὸς θόρυβος, φωναὶ, ἀλαλχημοὶ, συναθροίσεις ἀνθρώπων, κτηνῶν συνωθουμένων καὶ συγχρουομένων. Καθάσιντες ἐρράπιζον δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ, στρατιῶται ξιφῆρες ἐπέπιπτον κατὰ τοῦ πλήθους. Ἔστημεν ἀμυχανοῦντες· ἐνώπιον τοῦ θορύβου τούτου, ἐνομίζομεν, ὅτι πρερυσκόμεθα εἰς μίαν τῶν σφαγῶν ἐκείνων, τῶν συνήθων τότε ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ἡ εἰς ἐπιδρομὴν ἴσως τινὰ τῶν Ἑλλήνων. Ἀλλ' οἱ ὁδηγοὶ μᾶς καθητύχασαν. «Εἶναι, μᾶς εἶπον ἡ ὥρα, καθ' ἣν κλείουσιν αἱ πύλαι· ὁ ὄχλος, οἱ πωληταί, οἱ χωρικοὶ διώκονται· ἐκ τῆς ἀγορᾶς, καὶ σπεύδουν νὰ ἐπανεέλθωσιν οἱ στρατιῶται, καὶ οἱ περίπολοι, οἱ εἰς περίπατον ἐξελθόντες».

Νέον συμβῆν ἦλθε νὰ περιπλέξῃ ἐτι πλέον τὰ γινόμενα. Αἶφνης, τὸ ἔδαφος ἀντήχησεν ἀπὸ ποδόκτυπον ἱππῶν, οἱ σκοποὶ ἔδωκαν τὴν εἰδησιν, ἡ φρουρά, ἐξῆλθε καὶ παρεστάθη ὡς ἐν πολέμῳ.

Οἱ ἐρχόμενοι ἦσαν λόχος *σπαχίδων*, οἵτινες ἀνταλλάξαντες λέξεις τινὰς μετὰ τῶν φρουρῶν εἰσήλθον εἰς τὸ στρατόπεδον. Παρατήρησα τὴν σπεῖραν ταύτην, ἥτις ἐφαίνετο ὅτι ἤρχετο μακρόθεν. Ἦτο ἄθροισμά τι γελοῖον προσώπων λευκῶν, μαύρων κυτρίνων, τὰ ὅποια ἐκάλυπτον κυδάρεις, γέσια, κωνοειδεῖς τινες πῖλοι. Οἱ Ἀραβες ἵππευον φέροντες πορφυροὺς μανδύας, οἱ Τοῦρκοι *μεϊνάνια* καὶ μηλωτὰς, οἱ Αἰγύπτιοι τὰς στολὰς τῶν.

Προσεῖχον εἰς τοὺς ἐλιγμοὺς τῶν στρατιωτῶν ἐν ᾧ ἐτίθεντο εἰς γραμμὴν, ὧν τινες εἶχον ὡς στολισμὸν κεφαλὰς ἀνθρώπων νεοσφαγεῖς κρεμασμένας ἀπὸ τὰς θήκας τῶν πιστολιῶν τῶν, αἰχμαλώτους συρομένους ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ καὶ μίαν γυναῖκα δεδεμένην ἐπὶ θνου, τοῦ ὁποῖου τὸν χαλινὸν ἐκράτουν δύο ἵππεις, ὁ μὲν ἐκ δεξιῶν, ὁ δὲ ἐξ ἀριστερῶν. Ἡ γυνὴ αὕτη δὲν ἔφερε τὸ κάλυμμα (*γιασμακί*) τῶν ὀθωμανίδων. Ἡ μέλαινα κόμη τῆς ἐπιπτε βοστροχηλὸν, ἐξερχομένη κεκρυφάλου πλήρους κονιορτοῦ καὶ ἐκλυμένου ἐκ τῆς ὁδοῦ. Ἐπὶ τῶν ὤμων τῆς στρατιώτης τις ἔρριψε ἐπενδύτην βραχὺν (*casaque*), κρατούμενον ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ διὰ πόρπης, καὶ καλύπτοντα ἐν μέρει τὴν αἰσθητὰ τῆς καὶ τὰ μεταξωτὰ *σαλβάρια* τῆς, ὧν τὰ ἀργυρὰ κεντήματα ἀπέκρυπτεν ὁ κονιορτὸς τῆς ὁδοῦ.

Καταχεκμηκυῖα, καταπεπτωκυῖα ὡς ἄνθος βαρύνον τὸ στέλεχος του, καὶ τοῦ σώματός τῆς σφαλομένου εἰς ἕκαστον κλόνον, ἡ δυστυχὴς παρίστα τὸ θέαμα τῆς δεινοτέρας θλίψεως καὶ ταπεινώσεως. Κατὰ τὴν ὀλίγην ἀναψυχὴν, ἣν τῇ ἀφῆκεν ἡ στάσις, περιέβλεψε κύκλῳ μετ' ἀνησυχίας, θορυβηθεῖσα ἀπὸ τὰς ὁποίας ἤκουε κραυγὰς. Τότε δὲ μόνον εἶδον ἐγὼ τὸ πρόσωπόν τῆς καὶ ἐνόμισα ὅτι τὴν ἀνεγνώρισα.

Ἡ αἰχμάλωτος, ἥτις περιέφερε, τὰ βλέμματα τῆς πανταχόθεν, παρατήρησε μετ' οὐ πολὺ τοὺς Γάλλους ἀξιωματικούς, ἔστη ἀκίνητος, ἔπειτα ἔτεινε βιαίως τὰς χεῖρας πρὸς ἡμᾶς κραυγάζουσα μεγαλοφώνως *Βασιλική*!

Τὴν ἀνεγνώρισα τέλος πάντων, ἦτο αὐτὴ, ἡ κομίσασά μοι εἰς Νάξον τὸ μέλι, ἡ θυγάτηρ τοῦ Δημητρίου. Τὴν φωνὴν τῆς ἀκούσας, ὥρμησα ἀφρόνως νὰ τὴν βοηθῶ, ἀλλ' εὐτυχῶς οἱ σύντροφοί μου μ' ἐμπόδισαν, καὶ ἐγκαίρως, διότι οἱ ἵπποι τῶν *σπαχίδων* ἤθελον μὲ καταθραύσει. Ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν, βαρυνθεὶς νὰ περιμένῃ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ πλῆθους, ἀπώλεσε τὴν ὑπομονὴν μετὰ τινὰς στιγμὰς, καὶ διατάττων τοὺς ἐπιτελεῖς του νὰ ἐλάσωσι, ἔδωκε αὐτὸς πρῶτος τὸ παράδειγμα. Εἰς τὴν ὁρμὴν τῶν ἀνετράπησαν, κατεπατήθησαν πάντες καὶ πάντα τὰ ἐμποδῶν καὶ οἱ *σπαχίδες* ἐντὸς ὀλίγου ἦσαν μακρὰν ἡμῶν.

Δ'. Ο ΙΒΡΑΙΜΗΣ.

Σπεύσας νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὸ πλοῖον, ἀνήγγειλον πάραυτα εἰς τὸν πλοίαρχον, ὅτι ἡ γυνὴ, ἣν

τοσοῦτον χρόνον ἐζητοῦμεν ἀνευρέθη, καὶ διηγήθημεν αὐτῷ ὅσα εἶδομεν.

— Ὅποια τοῦ οὐρανοῦ εὐλογία! ἐκραύγασε, μὰ τὸ ναὶ! εἴτε τυχηρὸν εἶναι τὸ πρᾶγμα, εἴτε ἡμέτερον κατόρθωμα, ἀδιάφορον! χαίρω ὑπερβολικῶς ὅτι ἡ *Φίλερ δελίς* θὰ ἐξέλθῃ ἐντίμως τῆς γελοίας ταύτης ὑποθέσεως.

Ἐκ τῶν συναδελφῶν μου μόνος ἐγὼ διετάχην νὰ συνοδεύσω τὸν πλοίαρχον εἰς τὸ φρούριον ὅπου διέμενεν ὁ Ἰβραῖμης· ἀλλ' ὅτε ἐφθάσαμεν, ἡ Α. Γ. δὲν ἦτο ὁρατὴ. Εὗρίσκετο εἰς τὸν γυναικωνίτην του καὶ δὲν ἐδέχετο εἰμὴ τὴν ἐπαύριον.

Τὴν ἐπιούσαν λίαν πρῶτ' ἐφθάσαμεν πρὸ τοῦ φρουρίου, εἶναι δὲ τοῦτο κτίσμα ἐνετικόν, ἐξαιρουμένου ἑνὸς πύργου, οὗτινος ἡ οἰκοδομὴ ἀνέκει· εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Γοδοφρέδου Βελλεαρδουίνου, αὐθέντου τοῦ Μωρέως τὸ 1205.

Μπένες τις μᾶς ὑπεδέχθη καὶ μᾶς εἰσήξεν εἰς τὸ *διβάνιον*. Περιεμέναμεν εἰκοσι λεπτά, ἡκούσαμεν ἀντηχοῦντας κρότους ὀπλων καὶ περνεριστῆρων· φωναὶ λαρυγγώδεις καὶ ὕλακαὶ κυνῶν ἐπλήρωσαν τὴν κλίμακα.

Ἡ θύρα ἤνοιξε· πέντε λαγωνικοὶ κύνες εἰσήλθον ὀρμητικοί, ὡς ἐμπροσθοφυλακὴ συνοδίας μολλάδων, ἀξιωματικῶν, καὶ ὑπαλλήλων, οἵτινες παρτάχθησαν ἐστραμμένοι πρὸς τὸν οὐδὸν, καὶ ὁ πασᾶς ἐφάνη· ἐπροχώρησε, μεταξὺ σειρᾶς κεφαλῶν κεκλιμένων, ἐμάστισε τοὺς κύνας του, οἵτινες κατεκλίθησαν γρυζόντες ἐπὶ τῶν *μαξιλαρίων*, αὐτὸς δὲ ἐκάθισεν ἐπὶ τῆς στιβάδος.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὁ Ἰβραῖμης ἦτο τριάκοντα ὀκτὼ ἐτῶν ἡλικίας, δασὺς καὶ κυρτός, νευρώδης ἔχων τὰ μέλη, πυρρὸν τὸ γένειον, τὸν ὀφθαλμὸν φαῖον καὶ αὐστηρῶς ἥσυχον, ὅταν ἡσύχαζεν εἶχεν ὁμοίον τι τοῦ λέοντος· ἄμα δὲ τὸ πάθος ἐνεψύχου αὐτὸν, ἡ σύσπασις τῶν ὀφρῶν του, αἱ κόραι τῶν ὀφθαλμῶν του, αἱ ἔχουσαι κηλίδας αἱματηράς, τὸ ὀρμητικὸν βᾶδισμά του, αἱ ἀκράτητοι παραφραί του, ἐπρόδιδον διαλογισμοὺς ἐκδικήσεως, μαχῶν καὶ καταδυναστείας.

Ἦν τότε ὁ πρῶτιστος μεταξὺ τῶν Ὀθωμανῶν, καθὼς νικητὴς τῶν Βασιλίων, ὁ καταστροφεὺς τῶν Ἑλλήνων, καὶ ὁ ὑποτεταγμένος ὑποτελὴς τοῦ κυρίου του, οὗτινος ἀνηλεῶς ὑπεράσπιζετὰ δικαιώματα· εἶτα δὲ, ὅταν ἐνόμισεν ὅτι ἡ Χριστιανικὴ Εὐρώπη ἐγκατέλειπε τὸν Μαχμούτην, ἐπανεστῆ καὶ αὐτὸς κατὰ τοῦ κυριάρχου του, ... ἀλλ' εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιστάσεις ἡ φωνὴ τῆς Εὐρώπης τῷ διέταξε τὴν ὑποχώρησιν.

Αφοῦ ὠμίλησεν ὁ πλοίαρχος, ὁ Πασᾶς ἐτήρησεν ἐπὶ τινὰ χρόνον σιωπὴν. Ἐθάπυσεν τὸ γένειόν του διὰ τῆς χειρὸς, ἐνῷ ὁ πούς αὐτοῦ ἐπάτει μηχανικῶς ἐπὶ τοῦ ἀγαπημένου κυνός, ὅστις ἔδρακε διὰ τῶν ὀξέων ὀδόντων του, τὸ δέρμα τοῦ ὑποδήματός του. Τέλος ἐπρόφερε λέξεις τινὰς ἀραβιστὶ καὶ ἀμέσως οἱ παρεστῶτες ἐξῆλθον τῆς αἰθούσης, μετὰ ἐδαφιαίαν ὑπόκλισιν. Ὁ Πασᾶς συνωμίλησε μετὰ τοῦ διερμηνέως, ὅστις εἶπεν εἰς τὸν γάλ-

λον ἀξιωματικόν: « Ἡ Α. Γ. παρακαλεῖ τὸν πλοίαρχον νὰ διηγηθῇ καὶ πάλιν, χωρὶς νὰ παραλείψῃ τι, τὴν ἱστορίαν τῆς ἀρπαγῆς: κόρη· ὁ Ἰβραήμης καὶ ὁ διερμηνεὺς ἐνέτεινον τὴν προσοχὴν των, ὁ δὲ πλοίαρχος ἤρχισεν ἐκ νέου τὴν διήγησίν του.

Ὅταν ὁ πλοίαρχος διηγήθῃ τὸ ἐν Νάξῳ συμβάν μ' ἐδείξεν εἰς τὸν παῖδα, ὅστις μ' ἐθεώρησε μετὰ πλείστης ἀνησυχίας καὶ μὲ ἀπέτεινε τουρκιστὶ τὸν λόγον μετὰ ζωηρότητος. Ἡρώτησα τὸν διερμηνέα, ὅστις μ' εἶπεν ὅτι ὁ παῖς ἐπεθύμει ν' ἀκούσῃ ἀπ' ἐμοῦ τὴν συνεχῆσαν τοῦ συμβάντος. Ὅταν ἐτελείωσα, ἤκουσα μετ' εὐχαριστήσεως νὰ ἐξέλθῃ τοῦ στήθους τοῦ παῖδος στεναγμὸς ἀνακουφίσεως. Ἐσκέφθῃ ἐπὶ τινὰς στιγμὰς καὶ ἐγειρόμενος, μᾶς παρεκάλεσε νὰ τὸν ἀκολουθήσωμεν. Ἀνέβημεν λιθίνην κλίμακκα, δι' ἧς ἐφθάσαμεν εἰς διαδρόμους, εἰς δώματα ἔχοντα ἐπάλξεις, ὅθεν ἡ ὄρασις ἐξετείνετο ἐπὶ τοῦ κόλπου καὶ τῶν πεδίων. Ὁ Ἰβραήμης ἔκρουσε μίαν θύραν, ἀνὴρ δὲ ἐνοπλος ἤνοιξεν ἑσῶθεν, ὅστις, βλέπων ὅτι καὶ ἡμεῖς ἐμέλουμεν νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν γυναικωνίτιδα, μᾶς ἐκύτταξε μετ' ἐκπλήξεως βλακός· ὁ Παῖς μᾶς ἐνευσε νὰ ἐμβῶμεν.

Ἡμεῖς εἰς τὸ ἐνδότερον μέρος τοῦ πύργου· θυρίδες καὶ ἄλλα ἀρχιτεκτονικὰ κοσμήματα τοῦ μεσαιῶνος, ἔργα τῶν σκυροφόρων, ἐφαίνοντο πανταχόθεν. Μετέβημεν οὕτως ἀπὸ δωματίου εἰς δώματιον μέχρι τελευταίου τινὸς θαλάμου εἰς τὸ ἐνδότερον τοῦ πύργου, καὶ κειμένου ἐπὶ τῆς θαλάσσης. Ὁ θάλαμος οὗτος ἦτο κυκλοφερῆς, πλήρης ἔργων τῆς ἀραβικῆς τέχνης. Δοχεῖα ἐξεργασμένα καὶ πλήρη ἀνθῶν, τάπητες, αὐλαῖαι χρυσόκροσσοι, ὅπλα δαμασκινὰ λαμπρότατα καὶ διάργυρα καὶ βιβλία κεκοσμημένα δι' εἰκονογραφίαν καὶ παραδόξων χαρακτήρων, προσκεφάλαια μία, ματολίρη, λησιμονημένη εἰς τὸ δάπεδον καὶ μυρία ἄλλα κοσμήματα χαρίεστατα ἀποκαθίστων τὸ κατοίκημα τοῦτο ὡς ἐν τῶν μεμονωμένων ἐκείνων καὶ ἡδυπαθῶν ἐνδοικτημάτων τῶν Ἀράβων τῆς Ἰσπανίας· ἡ τοῦ Βαγδατίου. Δύο θυρίδες γοθηκαὶ ἐφώτιζον τὸν θάλαμον. Ἀπὸ τῆς μὲν ἦτον ἄποπτος ἡ θάλασσα, αἱ κοιλάδες τῆς Λακωνίας, αἱ κορυφαὶ τοῦ Ταυγέτου, τὸ σύμπλεγμα τῶν Οἰνουσῶν, καὶ ἡ γαλλικὴ μοῖρα ἰστιοφοροῦσα κατὰ μῆκος τοῦ πελάγιου, ἐκ δὲ τῆς ἄλλης ἐφαίνετο τὸ στρατόπεδον, αἱ σκηναὶ του, οἱ στρατιῶται, δεδομένοι εἰς τὰς ἐργασίας των, τὸ Νεόκαστρον καὶ ὁ κόλπος τῶν Καλαμῶν μέχρι τῶν εἰσβολῶν τοῦ Πακίστου.

Ἐξήταζόμεν νοερώς, δι' ἣν ποτε αἰτίαν ὁ Ἰβραήμης μᾶς εἰσήγαγεν εἰς τὸ χαρέμιόν του, ὅτε ὁ γυμνὸς βραχίον ἐνὸς μαύρου ἀνεσῆκωσε παρὰ πλάγῳ τι, καὶ εἶδομεν γυναικα κεκαλυμμένην, τὴν ὅποιαν ὠδήγει εἰς εὐνοῦχος προβλίνουσαν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δωματίου. Ἐμμένει ἀκίνητος πρὸ τοῦ παῖδος, ὅστις ἀναλαβὼν τὸ εὐτράπελον ἤθη, τοῦ διαχέτο ὑπὸ τῆς ἀμφιβολίας μας καὶ πρέττειν

ἐπίτηδες τὴν προσδοκίαν μας. Ἐξέκαυσε δὲ τοσοῦτον τὴν περιέργειάν μας, προσκαλὼν ἡμᾶς νὰ ἴδωμεν ὑπὸ τὸ κάλυμμα, ὥστε ὥρμησα νὰ τὸ ὑπεγείρω· ἀλλ' ὁ εὐνοῦχος ἐπρόλαβε τὴν παραδίασιν ταύτην τῶν νόμων τοῦ σαραῦν, καὶ ρίψας μοι βλέμμα κεραυνοδόλον, ἀπεμάκρυνεν αὐτὸς τὸν πέπλον ἀπὸ τοῦ μετώπου τῆς γυναικός. Ἦτον ἡ Βασιλική! προεγνώριζον τοῦτο, ἂν καὶ δὲν ἠδυνάμην νὰ ἐννοήσω πῶς εὕρισκετο ἐκεῖ, ἐνδεδυμένη λαμπρῶς καὶ ἐστολισμένη με ἀδάμαντας καὶ περιδέραια.

Ὁ πλοίαρχος μὲ ἠρώτησεν ἂν ἡ περικαλλὴς αὐτῇ κόρη ἦτο ἡ τῆς Νάξου, καὶ ἀπαντήσαντός μου καταφατικῶς πάρχυτα, ἀπήτησεν ἐπισήμως τὴν παράδοσιν τῆς αἰχμαλώτου. Ὁ παῖς, ὅστις ἐγέλα ἐνδομύχως, συνήνεσε διὰ κλίσεως τῆς κεφαλῆς καὶ ὁ διερμηνεὺς εἶπεν, « ἡ Α. Γ. δὲν ἀντιτίτειν εἰς τὴν ἐλευθέρωσιν τῆς Βασιλικῆς. Ἐρωτήσατέ τὴν λοιπὸν καὶ διακοινώσατέ τῆς τὴν θέλησίν σας. »

Ὁ πλοίαρχος ἐξέθεσε τότε τὴν ἀποστολὴν τῆς Φρεγάτας πρὸς ἀνέυρεσιν τῆς καὶ τοὺς ἀνωφελεῖς αὐτῆς περίπλους κατὰ τὰς Κυκλάδας κλπ. Ἡ Βασιλική, ἔχουσα ἐσταυρωμένας τὰς χεῖρας καὶ κάτω νύουσα τοὺς ὀφθαλμούς, ἤκουσε τὴν ἐξηγήσιν τοῦ διερμηνέως, κατ' ἀρχὰς ὠχρίασεν, καὶ οἱ παλμοὶ τοῦ στήθους τῆς ὁ τρόμος, τῶν χειλέων τῆς, ἐπρόδιδον ἰσχυρὰν συγκίνησιν· ἀλλὰ δὲν ἀπῆντησεν, προσέκλινε δὲ εἰς σημεῖον εὐχαριστήσεως. Ὁ πλοίαρχος ἐπανελάβε τὸν λόγον καὶ ἀνῆγγειλεν εἰς τὴν Βασιλικήν, ὅτι τὰ δεινὰ τῆς ἐτελείωσαν, ὅτι ὁ παῖς τῇ ἀποδίδει τὴν ἐλευθερίαν, καὶ ὅτι οἱ φράγκοι ἐμελλον νὰ τὴν ἐπαναφέρωσιν εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ πατρός της. Ἐνέτο στιγμὴ σιωπῆς, καθ' ἣν τὰ ἀνήσυχτα βλέμματά μας, τὰ ἅπληστα βλέμματα τοῦ παῖδος ἀπεκδέχοντο τὴν ἀπάντησιν τῆς γυναικός. Ὁ δισταγμὸς τῆς ἤρχιζε νὰ μᾶς ρίπτει εἰς ἀμηχανίαν καὶ ὁ πλοίαρχος δὲν ἠδύνατο νὰ κρατήσῃ τῆς ἀνυπομονησίας του.

— Ἐλθε, τέκνον μου, προσέθηκε, τίς σὲ κρατεῖ; αἱ θύραι ὅλαι εἶναι ἀνοικταί, οὐριος ἄνεμος· θέλει σὲ ὀδηγήσῃ εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ θετλιμμένου πατρός σου.

Ἡ Βασιλικὴ ἐξηκολοῦθη σιωπῶσα, παραδεδουμένη εἰς τὸ ἄλγος τῆς, εἰς τὴν ἔκλυσιν ἐκείνην τοῦ σώματος ἣν δις ἤδη παρετηρήσαμεν, τί ἄρα γε συνέβαιεν ἐν αὐτῇ;

— Ὁ καιρὸς περνᾷ, εἶπεν ὁ ἀξιωματικὸς ἐγειρόμενος· εὐχαρίστησε τὴν ὑψηλότητά του διὰ τὴν γενναίωψυχίαν του καὶ ἄγωμεν.

Καὶ ἔλαβεν αὐτὴν τοῦ βραχίονος.

Ἡ Βασιλικὴ ἀνωρθώθη ζωηρῶς, ὡς ὑπὸ ἐλατηρίου τινὸς κινηθεῖσα, ἐπανελάβε τὴν γαλήνην, καὶ ἀπήγγειλε μετὰ βραχύτητος φράσιν ἐξ ἧς ἐξελάμψεν ἡ χαρὰ καὶ ἡ νίκη εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἰβραήμη.

— Ὁ Ἀλλάχ ἀπεφάσισε, περὶ τῆς μοίρας μου, δὲν συνεχώρησεν ὥστε τὰ τῆς ἀποδράσεώς μου σχέδιον νὰ ἐπιτύχωσι, θὰ μείνω ἐδῶ. Ὁ πλοίαρχος

χος ἠθέλησε νὰ ἐπιμείνῃ ὠμίλησε περὶ τῆς ἀπελπισίας τοῦ Δημητρίου, ὅστις ἀπεποιεῖτο τὴν τροφὴν, ἐκραζεν ἀκαταπύστως τ' ὄνομά της καὶ δὲν ἔμελλε νὰ ἐπιζήσῃ, μονωθεὶς οὕτω τῆς θυγατρὸς του.

Ἀκούσασα τὰς λέξεις ταύτας ἡ Βασιλικὴ ἔκλινε τὴν κεφαλὴν της, καὶ αἱ χεῖρές της πλανώμεναι, ἐφαίνοντο ἀπωθοῦσαι θλιβεράν τινα εἰκόνα. Ὁ πλοίαρχος ἐνόμισεν ὅτι συνεκινήθη καὶ ἔλαβε τὴν χεῖρά της, προσκαλὼν αὐτὴν νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ. Ἀλλ' ἤδη ἀπεσύρθη καὶ πάλιν, καὶ φέρουσα ἐμπρὸς τὸ κάλυμμα, ὅπερ ἐκρέματο ὀπισθεν, περιεκαλύφθη δι' αὐτοῦ δολόκληρος.

Ὁ πλοίαρχος ἐγένετο ἔξω φρενῶν.

— Τί σημαίνει αὕτῃ ἡ κωμωδία; ἐκραύγασε. Δις ἐζήτησες τὴν συνδρομὴν μας. Εἰς Νάξον δὲν κατέφυγες εἰς τὸν νέον τοῦτον; Χθὲς τὸ ἐσπέρας ὅτε ἐφθάσεν εἰς τὸ στρατόπεδον, δὲν τῷ ἐρρίψες πάλιν τὸ ὄνομά σου, ἅμα παρετήρησες τοὺς Γάλλους ἀξιοματικούς;

— Μάλιστα, ἀπήντησεν αὕτη ὑπὸ τὸ κάλυμά της, σὰς ἐπεκαλέσθη εἰς Νάξον, ὅταν ἤμην εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν πειρατῶν καὶ χθὲς ἀκόμη διότι ἀγνοοῦσα ποῖα θὰ ἦναι ἡ τύχη μου ἤδη ἀπεφασίσθη αὕτη καὶ δὲν ἔχω αἴτιον νὰ παραπονεθῶ ἀπεχαιρέτησα τὴν οἰκίαν τοῦ πατρὸς μου.

Τὶ συνέβαινε δὲν ἠδυνάμην νὰ ἐνοήσω. Ἡ ἐξίστιος καλλονὴ τῆς Βασιλικῆς ἡξίου αὐτὴν τοῦ βαθμοῦ συζύγου τοῦ πασᾶ, ἡ ἔμελλε νὰ χρησιμεύσῃ μόνον εἰς τὰς ὁρμὰς ἐφημέρου ἔρωτος, ἔπειτα δὲ τὰ κάλλη ταῦτα νὰ περιλάβωσιν ὁ σάκκος καὶ τὸ κῦμα τῆς θαλάσσης.

Ἀπὴρχόμεθα ἤδη, ὅτε ἡ Βασιλικὴ προβαίνουσα εἰς συνάντησίν μας ἔχουσα τὸ πρόσωπον ἀσκεπὲς καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς μεστὸς δακρύων, ἔλαβε τὴν χεῖρα τοῦ πλοίαρχου καὶ φέρουσα αὐτὴν εἰς τὴν καρδίαν της ἐφιθύρισε τὰς λέξεις ταύτας. « Ὁ Θεὸς νὰ σᾶς ἀνταμείψῃ ἐν ἡμέρᾳ τῆς ἀνταποδόσεως διὰ τοὺς ἀγῶνας τοὺς ὁποίους κατεβάλετε ὑπὲρ τῆς Βασιλικῆς! »

Καὶ πρὶν ἢ δυνηθῇ ν' ἀποκριθῇ ὁ πλοίαρχος, ἡ Βασιλικὴ εὗρέθη ὑπὸ τὸ πρόθυρον, ὁ εὐνοῦχος ἐκτύπησε τὰς παλάμους του, μαῦρός τις ἀνεσήλωσε τὴν αὐλαίαν, καὶ ἡ κόρη στραφεῖσα, μᾶς ἀπεχαιρέτησε, μειδιῶσα χαριέστατα, καὶ εἶτα ἔγινεν ἄφαντος.

Οὕτω διελύθη καὶ τὸ ἡδὺ ἐκεῖνο ὄνειρον τῆς μετὰ τῆς Βασιλικῆς συναντήσεως, ὀπτασία πτερόεσσα καὶ ἐρατεινὴ, ὁποίας μόνον ὁ Ἑλληνικὸς οὐρανὸς ἐξαποστέλλει.

ΚΑΡ. ΚΟΤΤΙΟΥ, ἀξιοματικὸς τοῦ Ναδῆ.
(ἐκ τοῦ *Reine de deux mondes*)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΙΝΣΚΗΣ.

Ἀπόσπασμα ἐκ τῶν ἀπομνημονευμάτων
γέροντος στρατιωτικοῦ.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ, ὑπὸ Γ. Κ. Τ.)

Τῷ 1844 τὸ σύνταγμα ἡμῶν ἐφρούρει εἰς τὴν νήσον Βαλοχέρεν' ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ εἴμεθα, ὡς ἐν ἐξορίᾳ. Ἐνεκα τῆς κακῆς φήμης τοῦ συντάγματος ἡμῶν, ἀπεβλήθημεν πασῶν τῶν πόλεων, εἰς ἃς ἐπέμφθημεν ὁ δὲ Αὐτοκράτωρ ἀπεφάσισε τέλος νὰ πέμψῃ ἡμᾶς εἰς τὰς νοσῶδεις ἐκείνας νήσους τὰς σχηματιζομένας διὰ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἑσκῶ καὶ τοῦ Μώσα. Τὸ σύνταγμα ἡμῶν δὲν ἐξεστράτευσεν δολόκληρον ἀπὸ καιροῦ δ' εἰς καιρὸν ἐπεμπόν τινας ἐξ ἡμῶν εἰς τὸν πόλεμον διὰ νὰ ἐλαττοῦται ὁ ἀριθμὸς διὰ τοῦ ἐχθρικοῦ πυρός. Τρία ἢ τέσσαρα τάγματα ἦσαν εἰς τὴν Καλαβρίαν, ὅπου διέμειναν μέχρι τοῦ τέλους τῶν πολέμων ἔπειτα δὲ ἀντὶ νὰ ἐπιστρέψωσι, διελύθησαν καὶ ἠνέστησαν μετὰ τοὺς λεηλατοῦντας τὰς χώρας ἐκείνας ληστές. Ἄν καὶ τὸ σύνταγμα τοῦτο συνεκροταίτο, οὕτως εἶπεῖν, ἐκ κηκούργων, ἐπροτίμησα ἄλλως νὰ ὑπηρετήσω εἰς αὐτὸ, διότι ἠδυνάμην ἔνεκα τοῦ ὀνόματός μου νὰ προβιβασθῶ εὐκολώτερον. Ὁ θεὸς μου ἔλεγεν, ὅτι οἱ Ὀμιλάνοι ἀείποτε ὑπηρετήσαν εἰς τὴν καλουμένην λεγεῶνα τῶν ξένων, καὶ ὅτι δὲν ἤρμοζεν ἐπομένως νὰ ὑπηρετήσω ἀλλοθὺ ἐγὼ ὁ μόνος ἀντιπρόσωπος τῆς οἰκογενείας μου. Ἦσαν μεταξύ ἡμῶν ἀριστοὶ καὶ γενναῖοτατοὶ ἀξιοματικοί· ἀλλ' οἱ στρατιῶται ἡμῶν στρατολογούμενοι ἐξ ὅλων τῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης, εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ἦσαν διεσθαρμένοι, ὥστε ὅθεν καὶ ἂν διέβημεν, ἐπεσύραμεν κατ' ἡμῶν τὸ μῖσος τῶν πολιτῶν. Ἐν τῷ μέσῳ τοιούτων στρατιωτῶν δὲν ἤμεθα ἀσφαλεῖς· τοῦτου ἔνεκα τὸ ἡμέτερον στρατιωτικὸν συμβούλιον ἦτον ἀνεξάρτητον πάσης ἄλλης ἀνωτέρας στρατιωτικῆς ἀρχῆς καὶ ἡδύνατο καὶ εἰς θάνατον νὰ καταδικάσῃ. Ἄνευ τοῦ προνομίου τοῦτου, ἠθέλομεν ἀφεύκτως πέσει θύματα τῆς ἀπειθείας τῶν στρατευτῶν ἡμῶν.

Πολλοὶ συνέβησαν εἰς τὸ σύνταγμα ἡμῶν στάσεις, ἐξ ὧν μία συνδέεται μετὰ τοσοῦτον περιέργους περιπτώσεις, ὥστε βαθέως καὶ ἀνεξαλείπτως ἐνεχράχθη εἰς τὴν μνήμην μου. Ἀδύνατον εἶναι νὰ λησμονήσω ποτὲ τὸ συμβᾶν ἐκεῖνο, οὗ τοσοῦτον μετέσχον, ὥστε ἤθελον κατατῆκεσθαι ὑπὸ μετανοίας, ἐὰν δὲν μ' ἐπαρηγόρει ἡ ἰδέα, ὅτι κατὰ τὴν περίστασιν ἐκείνην ἐξετέλεσα τοῦλάχιστον τὸ καθήκόν μου.

Ἦμην ὑπασπιστὴς τοῦ συντάγματος, καὶ εἶχον ὑπηρετῆν στρατιωτὴν τινα καλούμενον Γεώργιον Μίνσκη, κάλλιστον τὸ εἶδος, κανονικὸν ἔχοντα πρόσωπον, καὶ ἀνάστημα εὐγενὲς καὶ κομψόν. Καίτοι λειποτάκτης, δὲν ἦτο ὅμως διεσθαρμένος. Ὁ χα-